

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rekopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.—Din, za naročnike v inozemstvu 40.—Din letno. Posamezna številka po 1.—Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako peti vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrščenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I.**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne

Vzpored zborovanja II. pokrajinske skupščine Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva po- verjeništvo Ljubljana.

V smislu sklepa širjega sosveta se sklicuje II. pokrajinska skupščina UJU poverj. Ljubljana na 2. in 3. dan meseca septembra 1922 na Bled. Zborovanje se vrši po nastopnem vzpostredu:

DNE 2. SEPTEMBRA:

I. Ob 10. uri dopoldne seja širjega sosveta z odseki v dvorani »Zdraviliškega doma«.

Dnevni red:

1. Izročitev došlih predlogov, resolucij in nasvetov odsekom.
2. Skupno posvetovanje širjega sosveta z odseki.
- II. Takoj po skupni seji se začne posvetovanje v odsekih in se vrše ves dan v šolskih prostorih.
- III. Ob 17. uri skupna seja širjega sosveta z odseki v dvorani »Zdraviliškega doma«.

Dnevni red:

1. Poročilo o delovanju poverjeništva Ljubljana od 3. sept. 1921.
2. Poročilo odsekov o svojih sklenih.
3. Predlogi in nasveti.

DNE 3. SEPTEMBRA:

Ob 10. uri dopoldne zborovanje pokrajinske skupščine v dvorani »Zdraviliškega doma«.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika. — Poroča poverjenik tov. Luka Jelenc.
2. Tajnikovo poročilo. — Poroča strokovni tajnik tov. Rudolf Dostal.
3. Blagajnikovo poročilo. — Poroča blagajnik tov. Mirko Fegic.
4. Poročilo računskih preglednikov.
5. Proračun za leto 1922.
6. Poslovnik UJU poverj. Ljubljana. — Poroča urednik »Učit. Tov.« tov. Ivan Dimnik.
7. Obrambno delo učiteljstva — vzgojno sredstvo. — Poroča tov. Fran Škulj.
8. Naše stališče v šolsko-reformnih in vzgojnih vprašanjih. — Poroča tov. Josip Lapajne.
9. Poročilo odsekov.
10. Volitev 10 delegatov za glavno skupščino UJU v Sarajevu po čl. 18. pravil UJU.
11. Samostojni predlogi, ki se morajo vložiti pri poverjeništvu vsaj 3 dni pred skupščino.

Rudolf Dostal,
tajnik.

UJU poverj. Ljubljana.

Luka Jelenc,
poverjenik.

Mirko Fegic,
blagajnik.

LISTEK.

Slovenske čitanke za osnove šole.

(Černej: Tretja čitanke. — Rape: Četrta čitanke.)

Izdanje v petih delih.

Natisnila in založila »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Dr. Čajkovac nas je s svojo tretjo in četrto čitanko nekoliko razvadil, bodisi vsebinsko — posebno s četrto čitanko, ki nam v lepi obliki poda geografsko in kulturno celoto naše nove domovine, mlade države — in še posebej v obliki z izbranimi slikami, umetniškimi in pokrajinskimi, ki nam v slikah podajo krasote te nove domovine. Zbral je v njih kulturne bisere vseh treh delov troimenega naroda odprl je mladini krasote dosedaj ločenih vseh treh delov zemlje naše države in očrtal zgodovino, trpljenje in junake naroda, ki so se borili za svobodo in ujedinjenje troimenega naroda. S tem je položil dr. Čajkovac temelj za gradnjo skupne jugoslovanske kulture v šolo, v osnovno šolo in z njo v maso našega naroda; kot prva podlaga temu je medsebojno kulturno,

geografsko in zgodovinsko spoznavanje in na podlagi teh, obstoječih kulturnih imovin posameznih plemen troimenega naroda, geografskih dobrin in etičnih in socialnih plemenitosti iz zgodovine vseh treh delov troimenega naroda, je mogoča šele zgradba skupne državne jugoslovanske kulture.

S tem smotrom morajo stopati naše nove čitanke v šolo!

Zato se ne čudimo če so dr. Čajkovačeve čitanke dobile prvo odobrenje od ministrstva za uporabo v šolah po vsej naši državi. Manj tretja njegova čitanke, ki se nanaša le na ožjo domovino, a v polnem obsegu odgovarja temu četrta čitanke. Žal, da radi jezikovne različnosti pri nas tudi to ni izvedljivo in smatramo upeljavo skupne čitanke za višje razrede osnovnih šol za vse šole po vsej naši državi lahko le kot ideal; navezani smo pa, posebno v našem delu države, na gradnjo lastne podlage uspešnemu kulturnemu delu v šoli, na izdajo lastnih knjig.

In to nalogo si je stavila, za osnovno šolstvo, Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Pod naslovom »Slovenske čitanke za osnovne šole« si je stavila v svoj pro-

Skrb za obmejno šolstvo.

Na delegacijskem zborovanju »Zveze slov. učiteljev in učiteljic na bivšem Štajerskem« je bila sprejeta resolucija, ki zahteva podvojeno skrb za obmejno šolstvo in gnotno izboljšanje položaja obmejnega učiteljstva. Pomembna in sila resna je ta resolucija! — Vedno bolj se očituje, da šolska uprava ne posveča več obmejnemu šolstvu nikakršne pažnje. V času osvobodjenja sta storila politična in šolska uprava, kar je velevala ura! A sedaj? Prevladuje menda skrajno zmotna sodba, da vsled naprednočnega notranje konsolidacije države obmejni kraji niso več problem, temveč utrjeni, nerazdružni deli državne celote ter se je obmejno prebivalstvo že vživel v jugoslovansko ideologijo. Da je to skrajno zmotna sodba, nas prepričuje med drugim tudi dejstvo, da nemška bojna društva, med vsemi »Schulverein« in »Südmarka« že zopet navdaja nekaljeni optimizem, si je v prvih letih ujedinjenja že nekaj utrpel na jakosti. Govorim zlasti o obmejnih krajih mariborske oblasti. Učiteljstvo službuje pod zelo težkimi političnimi in socialnimi razmerami. Ker vžiga učiteljstvo v mladini ljubezen do skupne domovine ujedinjenih bratskih plemen ter deluje med najširšimi plastmi na ojačenju narodnega in državnega jedinstva, je izpostavljeno premočkrat najpodlejšim kletvam in denunciacijam prikritih in odkritih nasprotnikov. Vsaj logično bi bilo, če že ne iz drugih razlogov, da bi pristojne oblasti v pravem in moralnem oziru najkrepkeje podpirale stremjenja obmejnega učiteljstva. Pa kaj doživljamo? Obmejni šolnik je osamljen in samcat se mora psihično in fizično ubijati v koristi ciljev vzgoje, narodove probe in ljudske prosvete. Nemška bojna društva so svoječasnoma najizdatnejše podpirala nemške ali nemško orientirane šolnike v sedanjih obmejnih krajih. Skrbela pa so tudi za lepo opremo učilnic in preskrbovala dečo s šolskimi potrebščinami in s samoučili. Nemških patriotskih knjižec je kar deževalo na mladino. A sedaj? Povesimo pogled! Zloben slučaj hoče, da so ravno vzdrževalci šol, krajni šolski sveti v obmejnih krajih povečinoma

največja coklja šol, napredku. (Nekaj je izjem, čast istim!) Seveda je potem ves napor učitelja zaman, da bi dvignil šolo na tisto stopnjo, ki odgovarja njeni organizaciji! Pa še nekaj je treba povedati. V obmejnih krajih, zlasti vinogradnih, se je erdo raznesel alkoholizem. Le en primer: Ali potrebuje vinogradni kraj z jedva 1200 duš, kjer itak uživa pretežni del prebivalstva svoj lastni pridelek, še 6 gostiln? — Tu ne pomaga moralizirati, snovati društvo Prerod, Mlade junake itd. Treba se je postaviti na radikalno stališče! »Narod se da spametovati z modro besedo ali s korobačem«, pravi pisatelj Finžgar. — Oblastva, zganite se! Učiteljstvo pa osnuj v svojih društvi odseke za težnje obmejnega šolstva, ali pa še boljše, osnuje se naj društvo obmejnega učiteljstva! Če so si osnovali učiteljice še lastno društvo, tem bolj upravičeni smo obmejni šolniki, da si zasnujemo društvo, koji člani bi bili vsi učitelji in učiteljice obmejnih krajev mariborske oblasti! To društvo bi naj zbralo vse upravičene težnje in stremjenja obmejnega učiteljstva in zakladilo krepko v merodajno javnost; ali hočete, da postanejo obmejni kraji res nerazdružni deli države, ali pa naj ostanejo še vedno to, kar so povečinoma namreč — problem! Če žele merodajni činitelji prvo, tedaj ven z vsakojako pripomočjo, če žele drugo, pa ostani, kakor je!

Albin Spreitz.

Reorganizacija višje pedagoške šole.

Nar. Prosveta poroča: U vremenu od 10. do 14. VII. održata je u Beogradu konferencija nastavnika Više Pedagoške Škole na kojoj su pored rektora i nastavnika Više Pedagoške škole u Beogradu uzeli učešća rektor V. P. Škole u Zagrebu i inspektor učiteljskih škola za Hrvatsku i Slavoniju g. Ratković. Na ovoj je konferenciji sporazumno izrađen jedan nacrt novog zakona o višim pedagoškim školama u našoj zemlji, koji nije definitivn, koji će biti predmet rasprave nastavnčkih kolegija pedagoških škola i tek sa njihovim primedbama poslužiti za osnovicu naročitoj komisiji, ko-

čeni smoter in z ozirom na vzgojno nalogo čitank.

Dasi nam te dve čitanke ne nudita one pestre oblike, ki jo dajejo Čajkovčevim čitankam okusno izbrane slike, je tiskarna lahko ponosna na svoje novo delo, bodisi glede solidnosti papirja, bodisi glede tehniške notranje opreme in solidnosti in novo delo lahko z mirno vestjo pošlje v svet in je da vsakomur v roke. Tudi vnanja oprema, sicer preprosta, je vendar okusna in priključiva. Ni pravzaprav vnanost, ki napravi učencu knjigo priljubljeno, a vendar je važna iz vzgojnega ozira, da se že s knjigo goji v učencu čut do lepe vnanje oblike; prikupe se mu pa še le z dovtetjem njegove vsebine; nakar mu postane knjiga pravi zaklad. Glede slik in ilustracij so si na mnenja pedagogov še zelo različna, naj li bodo čitanke ilustrirane ali ne.

Černejeva čitanke obsega bogato izbiro beril, ki so opora etičnega pouka in ne manj različna in bogata je zbirka k nazornemu nauku in domoznanstvu. Posebno prednost daje bralcem njih kratka in jedrnata oblika; ne vemo pa, če bi mu štel v dobro, da je tako bogato obdaril svojo čitanko s pesmicami. Res je,